

РАСПОРЯЖЕНИЕ

БОЕРЫК

10.03.2020

Балык Бистәсе ш.т.п.

№ 04рг

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибен раслау турында

Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен үз вакытында карау максатларында, «Россия Федерациясе гражданнарының мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә»:

1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибен расларга.

2. Сишәмбе көнен 9.00 сәгатьтән 12.00 сәгәткә кадәр Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы Аппаратында шәхси сораулар буенча гражданнарны кабул итү көне итеп билгеләргә.

3. Һәр сишәмбе көнне 9.00 сәгатьтән 12.00 сәгәткә кадәр Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгы гражданнарны шәхси сораулар буенча кабул итә.

4. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы Аппаратында гражданнарны шәхси кабул итүне гамәлгә ашыруга, шулай ук Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгы, аның урынбасары, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы Аппараты житәкчесе һәм Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгының коррупциягә каршы тору мәсьәләләре буенча ярдәмчәсе хат-жавапларга имза куюга вәкаләтле вәкил.

5. Жаваплы зат итеп билгеләү:

-Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратына почта элементәсе, электрон документ әйләнеше системасында, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башкарма комитеты оештыру бүлегенең баш белгече (киләшү буенча) гражданнар мөрәжәгатьләрен үз вакытында теркәү өчен);

-Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы Аппаратының Оештыру бүлеге начальнигы урынбасары гражданнарның язмача мөрәжәгатьләрен үз вакытында карауны һәм аларның үтәлешен контрольдә тоту буенча;

-Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгы, аның урынбасары, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы Аппараты житәкчесе тарафыннан гражданнарны шәхси кабул итүне оештыру һәм гражданнарның телдән мөрәжәгатьләрен, шулай ук Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппараты эш башкаручысының «кайнар линия» телефоны буенча кабул ителгән гражданнар мөрәжәгатьләрен үз вакытында карауны һәм үтәүне тикшереп торы өчен.

6. Гамәлдән чыккан дип тану:

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгының 2016 елның 22 мартындагы 04 рг номерлы «Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибен раслау турында» гы боерыгы;

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгының 2019 елның 20 мартындагы 05рг номерлы күрсәтмәсе «Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибен раслау турында «Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгының 2016 елның 22 мартындагы 04рг номерлы боерыгы белән расланган Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибенә үзгәрешләр кертү турында»;

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгының «Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибен раслау турында» 2016 елның 22 мартындагы 04рг номерлы боерыгы белән расланган Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча эш тәртибенә үзгәрешләр кертү хакында» 2019 елның 24 июнендәге 16рг номерлы боерыгы.

7. Әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының рәсми сайтында интернет-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча: <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru> Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» нда веб-адрес буенча : <http://pravo.tatarstan.ru> урнаштырырга.

8. Әлеге күрсәтмәнең үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы Аппараты житәкчесе Р.Р. Жамалиевка йөкләргә.

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль районы
Башлыгы вазыйфаларын башкаручы

Ф. Г. Әхмәтжанова

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Совет аппаратында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибе

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге тәртип Россия Федерациясе гражданның язмача һәм телдән мөрәжәгатьләрен кабул итү, исәпкә алу, теркәү, карау, аларны карап тикшерү һәм аларның үтәлешен контрольдә тоту кагыйдәләрен билгели, мөрәжәгатьләрдә булган мәгълүматны анализлау һәм гомумиләштерү тәртибен, мөрәжәгатьләрнең сәбәпләрен һәм характерын ачыклау, шулай ук Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Совет Аппаратында (алга таба - Совет аппараты) гражданны кабул итүне оештыруны билгели.

Әлеге Тәртип Нигезләмәләре «Россия Федерациясе гражданны мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59 ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - Федераль закон) һәм «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә каралырга тиешле барлык мөрәжәгатьләргә кагыла.

1.2. Гражданның язмача мөрәжәгатьләре тәкъдимнәр, гаризалар һәм шикаять рәвешендә керә.

Гражданның язма рәвештә баян ителгән мөрәжәгатендә тиешле вазыйфаи затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, яисә тиешле затның вазыйфасы, шулай ук тәкъдим, гариза яки шикаятьнең асылын, үз фамилиясен, исемн, атасының исемн (соңгысы - булган очракта) баян итү, жавап, мөрәжәгатьне яңадан рәсмиләштерү турында белдерү кәгазе, шәхси имза һәм датаны җибәрелгән почта адресы булырга тиеш.

Кирәк булган очракта, үз дәлилләрен раслау өчен граждан язма мөрәжәгәتكә документларны һәм материалларны яки аларның күчермәләрен кушып бирә.

Жирле үзидарә органнарына яисә вазыйфаи затка электрон документ рәвешендә кергән мөрәжәгать Федераль законда билгеләнгән тәртиптә каралырга тиеш. Мөрәжәгәттә гражданин үз фамилиясен, исемн, атасының исемн (соңгысы - булган очракта), жавап, мөрәжәгатьне яңадан үзгәртү турында хәбәр җибәрелергә тиешле электрон почта адресын мәҗбүри рәвештә күрсәтә. Граждан мондый мөрәжәгәتكә кирәкле документларны һәм материалларны электрон формада теркәргә хокуклы.

Гражданнар Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә, туган телдә яисә Россия Федерациясе халыкларының теләсә кайсы башка телендә тәкъдимнәр, гаризалар, шикаятьләр белән мөрәжәгать итәргә хокуклы. Сорауларга җаваплар,

тәкъдимнәр, гаризалар, шикаять гражданнарның мөрәжәгать итү телендә бирелә. Мөрәжәгать телендә җавап бирү мөмкин булмаган очракта, Татарстан Республикасы дәүләт телләре кулланыла.

1.3. Совет аппараты яисә вазыйфай зат компетенциясенә керми торган мәсьәләләр булган язма мөрәжәгатьләр, аларны теркәгәннән соң җиде көн эчендә тиешле органга яисә тиешле вазыйфай затка, мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтенә керә торган, мөрәжәгатьне яңадан рәсмиләштерү турында мөрәжәгать иткән мөрәжәгатьне, Федераль законның 11 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, җибәрелә. Шул ук вакытта хәбәрнамәнен текстында Законның тиешле маддәсенә сылтама булырга тиеш. Хәбәрнамәнен икенче нөсхәсе эшкә теркәлә.

Миграция өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын бозу фактлары турында мәғлүматны үз эченә алган язма мөрәжәгать, Федераль законның 11 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, аның мөрәжәгатен яңадан үзгәртү турында мөрәжәгать җибәргән федераль башкарма хакимият органының территориаль органына һәм Татарстан Республикасы Президентына теркәлгән көннән биш көн эчендә җибәрелә.

Язма мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү берничә дәүләт органы, җирле үзидарә органнары яки вазыйфай зат компетенциясенә керсә, мөрәжәгатьнең күчermәсе теркәлгән көннән җиде көн эчендә тиешле дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына яисә тиешле вазыйфай затларга җибәрелә.

1.4. Шикаятьне карау өчен дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка, карар яисә гамәл кылмавына (гамәл кылмауларына) шикаять белдерелә торган шикаять җибәрү тыела.

Әгәр моңа бәйле рәвештә шикаятьне дәүләт органына, җирле үзидарә органына яки вазыйфай затка җибәрү мөмкин булмаса, шикаять аның тиешле карарга яки гамәл кылмавына (гамәл кылмавына) шикаять бирү хокукын аңлатып, гражданга кире кайтарыла.

1.5. Әгәр язма мөрәжәгать тексты укылуга бирелмәсә, мөрәжәгатькә җавап бирелмәсә, ул дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка аларның компетенциясе нигезендә карау өчен җибәрелергә тиеш түгел, бу хакта мөрәжәгатьне теркәгән көннән җиде көн эчендә мөрәжәгать иткән гражданга хәбәр ителә, әгәр аның фамилиясе һәм почта адресы укылышка тапшырыла икән. Күрсәтелгән мөрәжәгать эшкә теркәлә.

1.5.1. Язма мөрәжәгать тексты тәкъдим, гариза яки шикаятьнең асылын билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, мөрәжәгатькә җавап бирелмәсә һәм ул үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка карауга җибәрелергә тиеш түгел, бу хакта мөрәжәгатьне теркәгәннән соң җиде көн эчендә мөрәжәгать җибәргән гражданга хәбәр ителә.

1.6. Мөрәжәгать җибәргән гражданинның фамилиясе булмаган очракта язма мөрәжәгатькә яки җавап җибәрелергә тиешле почта адресына мөрәжәгатькә җавап бирелми. Мондый мөрәжәгать Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгы карары белән (алга таба-район Башлыгы) тиешле эшкә теркәлә. Әгәр күрсәтелгән мөрәжәгатьтә әзерләнә торган, эшләнә торган яки бөтенләй хокукка каршы гамәл, шулай ук аны әзерли торган, гамәл кыла торган

яки кылган зат турында белешмэләр булса, мөрәжәгать аның компетенциясе нигезендә дәүләт органына жиберелергә тиеш.

1.7. Гражданнар Совет аппаратына, Совет аппаратының вазыйфай затларына үз вәкиле аша мөрәжәгать итәргә хокуклы.

1.8. Суд карарына шикаять бирелә торган мөрәжәгать, теркәлгән көннән жиде көн эчендә, әлеге суд карарына шикаять бирү тәртибен аңлатып, мөрәжәгать жибергән гражданга кире кайтарыла.

1.9. Әгәр язма мөрәжәгатьтә Совет аппаратының вазыйфай затының, шулай ук аның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм милкенә зыян китерү куркынычы булганда, ул анда куелган сорауларның асылы буенча җавапсыз калдырылырга мөмкин. Бу очракта мөрәжәгать жибергән гражданга мөрәжәгать итү хокукын явыз ният белән куллануга юл куймау турында хәбәр ителә.

1.10. Әгәр гражданинның язма мөрәжәгатендә аңа элек жиберелгән мөрәжәгатьләргә бәйле рәвештә күп тапкыр язма җаваплар бирелгән һәм бу очракта мөрәжәгатьтә яңа дәлилләр яки шартлар китерелми торган мәсьәлә булса, район Башлыгы чираттагы мөрәжәгатьнең нигезсезлеген, күрсәтелгән мөрәжәгать һәм элек жиберелгән мөрәжәгатьләр Совет аппаратына яисә бер үк вазыйфай затка берничә тапкыр жиберелгән очракта әлеге мәсьәлә буенча граждан белән язылуны туктату турында карар кабул итәргә хокуклы. Бу карар турында мөрәжәгать жибергән гражданга хәбәр ителә.

1.1. Совет аппаратына кергән очракта, яисә вазыйфай затка язмача мөрәжәгать кергән очракта, аңа җавап Федераль законның 10 статьясындагы 4 өлеше нигезендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә (веб-адрес буенча) Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы рәсми сайтында урнаштырылган Федераль законның 10 статьясындагы 4 өлеше нигезендә : <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru> мөрәжәгатьне жибергән гражданга мөрәжәгать теркәгәннән соң жиде көн эчендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтның электрон адресы хәбәр ителә, анда мөрәжәгатьтә куелган сорауга җавап урнаштырылган, шул ук вакытта суд карарына шикаять биргән мөрәжәгать кире кайтарылмый.

1.11. Мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләнең асылы буенча җавап федераль закон тарафыннан сакланыла торган башка серне тәшкил итүче белешмәләрне игълан итмичә бирелмәсә, мөрәжәгать жибергән гражданга әлеге белешмәләрне хәл итү мөмкин булмауга бәйле рәвештә, анда куелган мәсьәләнең асылы буенча җавап бирү мөмкинлегенә турында хәбәр ителә.

1.12. Мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча җавап бирелмәгән сәбәпләр бетерелгән очракта, граждан яңадан жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка мөрәжәгать жиберергә хокуклы.

2. Гражданнарның язмача мөрәжәгатьләрен кабул итү, теркәү һәм исәпкә алу

2.1. Почта аша жиберелә торган әйберләргә салып жиберелергә мөмкин булган шартлаткыч, агулы һ.б. куркыныч нәрсәләрне үз вакытында ачыклау һәм зарарсызландыру максатыннан, аларны тышкы яктан карау үткәрелә. Почта аша жиберелә торган әйберләр булу-булмауга шик туса, алга таба һәр эш кичекмәстән

туктатыла һәм куркынычсызлык органының тиешле бүлекчәсе белгече чакырыла. Белгеч чакырту белән бер үк вакытта почта жибәрүнең мәжбүри изоляциясе булган куркынычсызлык чаралары да күрелергә тиеш.

Террорчылык актларын һәм башка жинаятьләрне кылу куркынычы булган язма мөрәжәгатьләрне алганда, оператив-эзләү чараларын һәм тикшерү гамәлләрен үткәргәндә файдаланылырга мөмкин булган эзләрне саклау өчен чаралар күрелә.

2.2. Язма мөрәжәгатьләрне кабул иткәндә аларның адресларының дөреслеген тикшерелә. Билгеләнеше буенча булмаган хатлар кичекмәстән ачылмаган килеш адресатка жибәрү өчен элемтә оешмасына кире кайтарыла.

Конвертларны ачканда аларга хатлар һәм документлар (ертылган документлар ябыштырылып куела, конверт белән кергән документлар (паспорт, хәрби билет, хезмәт кенәгәсе, пенсия таныклыгы һ.б., шулай ук хатлар һәм башка кушымталар) белән беркетелә, хат текстының алдына беркетелә. Кушымта яки хат тексты булмаган очракта, конвертка кушып бирелә торган белешмә куела һәм бу хакта гариза бирүчегә хәбәр ителә.

2.3. Барлык язма мөрәжәгатьләр Совет аппаратына кергәннән соң өч көн эчендә теркәлә. Һәр мөрәжәгатькә тәртип буенча теркәү номеры бирелә. Һәр яна календарь елында яңадан кергән мөрәжәгатьләрнең нумерациясе беренче номердан башлана. Теркәлгәннән соң, кергән барлык мөрәжәгатьләрне дә аларда булган мәгълүматны алдан карау оештырыла. Әлеге процедураның максаты булып Совет аппаратына коррупция фактлары буенча граждандардан кергән мөрәжәгатьләр санын билгеләү.

Барлык кергән корреспонденциядән мөмкин булган коррупцион хокук бозулар турында мәгълүмат булган мөрәжәгатьләр муниципаль хезмәткәрләрнең гамәлләре (гамәл кылмаулары) граждандарның законлы мәнфәгатьләренә каршы килеп, вазифа хәлен законсыз файдалануга бәйле булуын күрсәтә торган (факттагы мәгълүматлар, акча, кыйммәтләр, башка мөлкәт яки мөлкәти характердагы хезмәтләр, үз-үзен өчен яки өченче затлар өчен) мөлкәти хокуклар рәвешендә файда алу максатларында ачыклана.

Әлеге процедура әлеге Тәртипнең 3 бүлегендә каралган аерым тәртиптә карала торган мөрәжәгатьләрне ачыкларга мөмкинлек бирә.

2.4. Язма мөрәжәгатьләргә резолюцияләр мөрәжәгать итүчегә теркәп жибәрелә торган хатның сул якта өске почмагында языла. Резолюциядә вазифаи затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, резолюция тексты (кирәк булганда - конкрет күрсәтмәләр һәм үтәү датасы белән), имза һәм дата булырга тиеш.

2.5. Житәкченең резолюциясендә берничә башкаручы күрсәтелсә, хатта куелган барлык сорауларны үтәү өчен җаваплы булып хатта күрсәтелгән башкаручы санала.

2.6. Совет аппаратына кәгазьдә кергән язма мөрәжәгатьләр мәжбүри рәвештә электрон документ әйләнеше системасына кертелә һәм сканерлана.

2.7. Гражданин шикаятендә күрсәтелгән белешмәләр ахыргы карар чыгару өчен житәрлек булмаган очракта, шикаять белдерелә торган учреждениедән яисә заттан тикшерү материаллары, карар кабул итүнең нигезлегенә турында бәяләмә белән соратып алына. Кирәк булган очракта, район Башлыгы күрсәтмәсе буенча урында тикшерү өчен аппарат Советы хезмәткәрләре командировкага жибәрелә.

2.8. Өгәр барлык сораулар каралган, чаралар күрелгән һәм гамәлдәге законнарға туры килә торган тулы җаваплар бирелсә, гражданның хатлары хәл ителгән дип санала

2.9. Мөрәжәгатькә эзерләнгән җавап проекты башкаручы тарафыннан сул якның түбән почмагында визуальләштерелә һәм имза кую өчен район Башлыгына, компетенцияле аның урынбасарына, Совет аппараты җитәкчесенә тапшырыла.

Башкаручы җавапларның эчтәлегә, ачыклығы, төгәллегә, норматив актларга сылтамаларның дөрөслеге өчен имза куйган затлар белән бер үк вакытта җавап тоталар.

2.10. Совет аппаратының вазыйфалар затлары:

а) мөрәжәгатьне объектив, һәрьяклы һәм үз вакытында карауны тәмин итәләр, кирәк очракта мөрәжәгать җибәргән гражданин катнашында;

б) мөрәжәгатьне карау өчен кирәкле документларны һәм материалларны, шул исәптән электрон формада, башка дәүләт органнарында, жирле үзидарә органнарында һәм башка вазыйфалар затлардан, судлардан, сорау алу органнарынан һәм алдан тикшерү органнарынан тыш, соратып алалар;

в) гражданның хокукларын, ирекларен һәм законлы мәнфәгатьларен торгызуга яисә яклауга юнәлдерелгән чаралар күрәләр;

г) мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча, 1.5 пунктларда күрсәтелгән очраклардан тыш, язма җаваплар бирәләр.- 1.5.1.-1.6.- 1.8.- 1.9. 1.10. 1.10.1. 1.11. Өлегә Тәртипнең 1.12 статьясы;

д) граждандан аның мөрәжәгатен башка дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә башка вазыйфалар затка аларның компетенциясә нигезендә карау өчен җибәрү турында хәбәр итәләр.

2.11. Мөрәжәгатьне караганда мөрәжәгатьтәгә мәгълүматларны, шулай ук гражданның шәхси тормышына кагылышлы мәгълүматларны аның ризалыгыннан башка хәл итү рөхсәт ителми. Дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә вазыйфалар затка язма мөрәжәгать җибәрү мөрәжәгатьтәгә мәгълүматларны тарату булып тормый, мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтларенә керә.

2.12. Совет аппаратына яисә вазыйфалар затка аларның компетенциясә нигезендә кергән язма мөрәжәгатьләр, Федераль законның 12 статьясындагы 1.1 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, язма мөрәжәгать теркәлгән көннән алып 30 көн эчендә карала.

2.13. Совет аппаратына кергән һәм Совет аппараты бүлекчәларенә башкару өчен тапшырылган мөрәжәгатьләрне карау срогы башлану дип аларны теркәү көне санала.

Мөрәжәгатьләрне карау срогы тәмамлану мөрәжәгать авторына җавап бирү датасы санала.

2.14. Билгеләнгән тәртиптә каралган мөрәжәгатьләр буенча карарлар таралу чикләнгән хезмәт мәгълүматына кертелергә мөмкин түгел.

Мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләнең асылы буенча җавап федераль закон тарафыннан сакланыла торган башка серне тәшкит итүче белешмәләрне игълан итмичә бирелмәсә, мөрәжәгать җибәргән граждандан өлегә белешмәләрне хәл итү мөмкин булмауга бәйле рәвештә, анда куелган мәсьәләнең асылы буенча җавап бирү мөмкинлегә турында хәбәр ителә.

2.15. Язма мөрәжәгатькә җавап район Башлыгы, район Советы бланкында эзерләнә һәм район Башлыгы, аның урынбасары яки Совет аппараты җитәкчесә

тарафыннан аларның компетенциясе нигезендә имзалана. Җавап граждан күрсәтелгән адреска жиберелә.

Ике һәм аннан күбрәк зат мөрәжәгатенә (күмәк мөрәжәгать) җавап алучы яисә мөрәжәгатькә имза куйган гражданнар коллективы вәкиле буларак мөрәжәгатьтә күрсәтелгән затка жиберелә. Әгәр җавап алучы коллектив мөрәжәгатьтә билгеләнмәгән булса, җавап яшәү урынын күрсәткән мөрәжәгать итүчеләр исемлегендә беренче гражданига жиберелә. Коллектив мөрәжәгатькә җавап жиберү турындагы үтенеч берничә мөрәжәгать итүче (кул куелган) зат тарафыннан белдерелгән очракта, җавапның күчәрмәсе аларның һәркайсына күрсәтелгән почта адреслары буенча жиберелә.

Мөрәжәгатькә җавап Совет аппаратына яисә вазыйфаи затка электрон документ рәвешендә кертгән мөрәжәгатьтә күрсәтелгән электрон почта формасында һәм Совет аппаратына яисә вазыйфаи затка язмача мөрәжәгатьтә күрсәтелгән почта адресы буенча жиберелә. Моннан тыш, Совет аппаратына яисә вазыйфаи затка билгесез затлар даирәсе мәнфәгатьләренә кагылышлы тәкъдим, гариза яки шикаятьне үз эченә алган мөрәжәгатькә, аерым алганда, билгесез затлар даирәсенә карата чыгарылган суд карары шикаять белдерелә торган мөрәжәгатькә, шул исәптән суд карарына шикаять бирү тәртибен аңлатуга бәйле рәвештә, җавап Федераль законның 6 статьясындагы 2 өлеше һәм әлегә Тәртипнең 2.11 пункты таләпләрен үтәп, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә челтәрендә веб-адресы буенча: <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru> урнаштырыла.

3. Коррупция юнәлешендәге фактлар буенча гражданнар мөрәжәгатьләре белән эшләр тәртибе

3.1. Мөрәжәгатьне алдан карау процедурасын уздырганнан соң, мөрәжәгать кичекмәстән район Башлыгына тапшырыла.

Район Башлыгы резолюция куя һәм башкаручыларны билгели. Мөрәжәгатьне карау аерым контрольгә куела.

3.2. Мөрәжәгать мөрәжәгать итү предметы булып торган дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка жиберелми.

3.3. Мөрәжәгатьтә эзерләнүче, эшләнә торган яисә бөтенләй хокукка каршы гамәл, шулай ук аны эзерләнүче, гамәл кылучы яки кылган зат турында мәгълүматлар булганда, мөрәжәгать теркәлә һәм аның компетенциясе нигезендә дәүләт органына жиберелә.

3.4. Мөрәжәгатьтә муниципаль хезмәткәрләргә муниципаль хезмәт белән бәйле бурычларны, чикләүләрне һәм тыюларны үтәмәү, шулай ук хезмәт тәртибенә карата таләпләрне үтәмәү, муниципаль хезмәткәрдә мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынучанлык булу, мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү, муниципаль хезмәткәрләргә башка коррупцион хокук бозулар кылу мөмкинлеге турында мәгълүматлар булса, район Башлыгы кадрлар хезмәтенә коррупцион һәм башка хокук бозуларны профилактикалау буенча бүлекчәсе вазыйфаи затының (коррупцион һәм башка хокук бозуларны профилактикалау буенча эш өчен җаваплы вазыйфаи затларның) доклад язмасы нигезендә әлегә тикшерү муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт

тәртибенә карата таләпләрнең (муниципаль хезмәткәрләргә чикләүләр һәм тыюлар, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки жайга салу турында таләпләрнең, «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда билгеләнгән вазыйфаларның үтәлешен тикшерү булып тора һәм Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары нигезендә үткәрелә.

3.5. Мөрәжәгатьтә бәян ителгән фактлар оператив-эзләү чараларын үткәрү юлы белән тикшерүгә мохтаж булса, мөрәжәгатьне карау барышында оператив-эзләү эшчәнлеген гамәлгә ашыруга вәкаләтле дәүләт органнарына запрос жиберелә.

3.6. Әлеге тикшерүне уздырганда муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибенә карата таләпләрне һәм (яки) мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу таләпләрен үтәмәүләрен таныклаучы фактлар билгеләнсә, район Башлыгы Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районында (алга таба-Комиссия) хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча Комиссиягә тикшерү материаллары бирү турында карар кабул итә.

Әлеге мәсьәләне карау турында карар кабул иткәндә комиссия утырышында утырышның датасы, вакыты һәм урыны билгеләнә, шулай ук норматив хокукый актлар нигезендә Комиссия утырышын эзерләү эше оештырыла.

3.7. Мөрәжәгать итүчегә мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча җавапта үткәрелгән чаралар һәм тикшерүләр нәтижәләре, комиссия карарлары (булганда) турында мәгълүмат, шулай ук кабул ителгән чаралар, шул исәптән муниципаль хезмәткәргә карата җаваплылык чараларын куллану яисә тикшерү үткәрү өчен нигезләрнең булмавы һәм коррупция фактларын расламау турында мәгълүмат булырга тиеш.

3.8. Совет аппаратына кергән коррупцион юнәлештәге фактлар буенча гражданнар мөрәжәгәтә әлеге Тәртиптә билгеләнгән тәртиптә каралырга тиеш.

3.9. Мөрәжәгать гражданинга мөрәжәгатьтә куелган барлык сорауларга җавап жибергәннән соң контрольдән алына.

4. Кабул ителгән гражданнар мөрәжәгатьләрен карау «кайнар линия» телефоны буенча

4.1. Әлеге бүлек Совет Аппаратында «кайнар линия» телефонының (алга таба – «кайнар линия») эш тәртибен, кергән мөрәжәгатьләрне кабул итү, теркәү һәм исәпкә алу тәртибен билгели.

4.2. Гражданнар мөрәжәгатьләрен «кайнар линия» телефоны буенча һәр пәнжешәмбе (бәйрәм көннәреннән тыш), 8.00 дән 12.00 гә кадәр һәм 13.30 дан 16.30 га кадәр (884361) 22-113 номеры буенча кабул ителә.

4.3. «кайнар линия» телефонының эшләве һәм эш режимы турында мәгълүмат халыкка массакүләм мәгълүмат чаралары аша, Балык Бистәсе муниципаль районының рәсми сайтында интернет-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштыру юлы белән җиткерелә: <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru> Башкарма комитет бинасы вестибюлендәге мәгълүмат

стендларында түбәндәге адрес буенча: Татарстан Республикасы, Балык Бистәсе муниципаль районы, шәһәр тибындагы поселок Балык бистәсе, Ленин ур., 48йорт.

4.4. Совет аппаратына «кайнар линия» телефоны буенча кәргән гражданның мәрәжәгәтләре мәжбүри рәвештә теркәлергә тиеш.

4.5. Гражданның мәрәжәгәтләрен кабул итү һәм теркәү «кайнар линия» телефоны буенча Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Совет аппараты эш башкаручысы (алга таба-эш башкаручы) тарафыннан әлегә Тәртип нигезендә башкарыла.

Гражданның мәрәжәгәтләрен исәпкә алу өчен «кайнар линия» телефонына үчет журналы кулланыла, анда гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңгысы – булган очракта), яшәү адресы, мәсьәләнең кыскача әчтәлегә һәм карау нәтижәсе күрсәтелә.

4.6. Гражданның суд карарларына шикәят бирелгән конкрет фактлар булмаган, шулай ук мыскыл итү характерындагы телефон мәрәжәгәтләре теркәлми.

4.7. Гражданның мәгълүмат бирү аларның шәхси мәгълүматларын (фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңгысы - булган очракта), телефон номеры, почта адресы, кирәк булганда, җавап җибәрелгән) һәм мәрәжәгәтнең асылын бәян иткәннән соң гәмәлгә ашырыла.

4.8. Кабул ителгән телефон хәбәре эш башкаручы тарафыннан язмача рәсмиләштерелә, «кайнар линия» «буенча алынган дата, вакыт 1 нче кушымта нигезендә район Башлыгына карауга җибәрелә. Аның белән алга таба эш гражданның язма мәрәжәгәтләрен карау өчен каралган тәртиптә башкарыла.

4.9. Һәр квартал, ярты еллык нәтижәләре буенча, хисаптан соң килгән айның 15 числосына кадәр сәркитип район Башлыгына гражданның кәргән телефон мәрәжәгәтләренең саны, характеры һәм сәбәпләре, аларны карау буенча күрелгән чаралар турында хисап бирә.

4.10. Исәпкә алу журналы һәм гражданның телефон мәрәжәгәтләренә бәйле материаллар Совет аппаратында эш башкару Кагыйдәләре нигезендә 3 ел саклана, ә аннары билгеләнгән тәртиптә юкка чыгарыла.

5. Гражданның шәхси кабул итүне оештыру

5.1 Гражданның шәхси кабул итү район Башлыгы, аның урынбасары, Совет аппараты җитәкчесе, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Башлыгының коррупциягә каршы тору мәсьәләләре буенча ярдәмчәсе тарафыннан үткәрелә.

5.2. Совет Аппаратында гражданның кабул итү өчен махсус бүлмә - кабул итү бүлмәсе бирелә.

Кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгәтләр, гражданның кабул итү өчен җаваплы вазыйфаи затларның контакт телефоннары турында мәгълүмат массакүләм мәгълүмат чаралары аша гражданның җиткерелә һәм интернетның мәгълүмат-телекоммуникация чәлтәрендә Балык Бистәсе муниципаль районының рәсми сайтында веб-адрес буенча: <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru>, әлегә мәгълүмат шулай ук Башкарма комитет бинасы вестибюлендәгә мәгълүмат

стендларында да түбәндәге адрес бенча урнаштырыла: Татарстан Республикасы, Балык Бистәсе муниципаль районы, шәһәр тибындагы поселок Балык бистәсе, Ленин ур., 48йорт.

Кабул ителә торган бинада гражданнарны кабул итүгә турыдан-туры катнашы булмаган затларга булу тыела.

Гражданнарны кабул итү район Башлыгының, аның урынбасарының яки район Советы Аппаратының башка вазыйфай затларының хезмәт кабинетларында башкарыла. Кирәк булганда, очрашулар гражданнарның яшәү яки эш урыннары буенча оештырыла.

5.3. Район Башлыгының кабул итү бүлмәсендә эш башкаручы тарафыннан телдән мөрәжәгатьләрне карап тоту гражданның шәхси кабул итү карточкасына (2 нче кушымта) кертелә, ул гражданны кабул итү датасы, аның фамилиясен, исемен, атасының исемен (соңгысы – булган очракта), аның яшәү урыны, кабул итүне алып баручы вазифай (вәкаләтле) затның фамилиясен, телдән мөрәжәгать эчтәлеген һәм аның буенча кабул ителгән чаралар турында белешмәләр үз эченә алырга тиеш. Күрсәтелгән реквизитлар башка кирәкле мәгълүматлар белән тулыландырылырга мөмкин.

5.4. Гражданнарны шәхси кабул итү өчен билгеләнгән көннәрдә һәм сәгатьләрдә беренче чираттагы шәхси кабул итү хокукына ия:

1) I, II төркем инвалидлар һәм (яки) аларның законлы вәкилләре (ата-аналарның берсе, уллыкка алуучылар, опекун яки попечитель);

2) Бөек Ватан сугышы ветераннары, Россия Федерациясе Геройлары, Советлар Союзы Геройлары, Социалистик Хезмәт Геройлары, Россия Федерациясенең Хезмәт Геройлары, сугыш хәрәкәтләре ветераннары;

3) инвалид балалар, ытим балалар, ата-ана каравыннан мәхрүм калган балалар, ытим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан затлар, шулай ук аларның законлы вәкилләре һәм вәкилләре, әгәр алар мондый балаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итүгә һәм яклауга бәйле мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итсәләр, аларның законлы вәкилләре һәм вәкилләре.;

4) Өч яшькә кадәрге балалар белән кабул итүгә килгән гражданнар.

5.5. Шәхси кабул итү вакытында гражданин шәхесен раслаучы документ күрсәтә. Гражданның мондый документны күрсәтүдән баш тарткан очракта, аның мөрәжәгате аноним буларак карала. Шәхси кабул итү вакытында гражданнар, күрсәтелгән 1-4 пунктларында 5.4. аларны беренче чираттагы шәхси кабул итүгә хокукын раслый торган документ күрсәтәләр. Беренче чираттагы шәхси кабул итү хокукына бер үк вакытта берничә граждан ия булса, күрсәтелгән гражданнарны кабул итү аларның шәхси кабул итүгә килү тәртибендә гәмәлгә ашырыла.

5.6. Кабул итүне гәмәлгә ашыручы вазыйфай (яки вәкаләтле) зат гражданны игътибар белән тыңларга һәм аның мөрәжәгатенең асылын жентекләп тикшерергә тиеш. Телдән мөрәжәгатьтә бәян ителгән фактлар һәм хәлләр күренеп торган һәм өстәмә тикшерү таләп итмәгән очракта, мөрәжәгәتكә җавап гражданин ризалыгы белән телдән шәхси кабул итү барышында бирелергә мөмкин, бу хакта гражданны шәхси кабул итү карточкасында язу эшләнә һәм гражданин имзасы белән раслана. Калган очракларда мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча язмача җавап бирелә.

Шәхси кабул итү барышында кабул ителгән язма мөрәжәгать Федераль законда һәм әлеге Тәртиптә билгеләнгән тәртиптә теркәлергә һәм каралырга тиеш.

Мөрәжәгатьтә Совет аппараты яисә вазыйфаи зат компетенциясенә керми торган мәсьәләләр булса, гражданга аңа кая һәм нинди тәртиптә мөрәжәгать итәргә кирәклеге турында аңлатма бирелә.

Шәхси кабул итү барышында гражданинга, әгәр элек мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча җавап бирелгән булса, мөрәжәгатьне алга таба караудан баш тартырга мөмкин.

5.7. Совет аппаратының вазыйфаи затлары гражданның шәхси кабул итүгә бәйле мәсьәләләр буенча башка жирле үзидарә органнарына, предприятие, учреждение яки оешмаларга мөрәжәгать итәргә хокуклы, аларның житәкчеләре һәм хезмәткәрләре аларга ярдәм һәм ярдәм күрсәтергә тиеш: кирәкле белешмә һәм мәгълүмат материалларын (норматив хокукый актлар нигезендә хәбәр ителергә тиеш булмаган белешмәләрдән тыш) тапшырырга, квалификацияле консультацияләр, элемент белән тәмин итәргә, хезмәткәрләргә кабул итү өчен җибәрергә һ. б.

5.8. Граждан кабул итү бүлмәсендә әйләнә-тирәдәгеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә турыдан-туры куркыныч тудыручы гамәлләр кылган очракта, кабул итүне алып баручы вазыйфаи (яисә вәкаләтле) зат Россия Федерациясе законнары нигезендә тиешле чаралар күрә. Кирәк булганда эчке эшләр һәм Ашыгыч медицина ярдәме органнары хезмәткәрләре чакырыла.

6. Мөрәжәгатьләр белән эшләр торышын тикшерү һәм аларны карап тикшерү. Мөрәжәгатьләргә анализлау һәм гомумиләштерү

6.1. Совет аппаратының вазыйфаи затлары үз компетенциясе чикләрендә мөрәжәгатьләргә карау тәртибенең үтәлешен тикшереп торалар, килә торган мөрәжәгатьләрнең эчтәлеген анализлыйлар, гражданның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен бозу сәбәпләрен үз вакытында ачыклау һәм бетерү буенча чаралар күрә.

6.2. Кварталга кимендә бер тапкыр мөрәжәгатьләргә карап тикшерү һәм алар буенча карарлар кабул итү буенча эчке тикшерү үткәрелә, моның өчен район Башлыгы карары белән комиссия билгеләнә. Тикшерү нәтижәләре буенча акт төзелә, ул, мөрәжәгатьләргә карау тәртибен бозу ачыкланган очракта, аларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту буенча тәкдирләр булырга тиеш.

6.3. Совет аппаратында үтәлү вакыты буенча барлык язма мөрәжәгатьләр, шулай ук гражданның шәхси кабул итү нәтижәләре турында, аларны карау авторга җавап бирергә яки тиешле орган яисә вазыйфаи зат саравы буенча мәгълүмат бирергә тиеш.

6.4. Турыдан - туры контроль буенча эш Совет аппаратының контроль буенча вәкаләтләргә бирелгән вазыйфаи затларына йөкләнә.

Мондый контрольне гамәлгә ашыручы затлар хокуклы:

а) башкаручылардан һәм аларның турыдан-туры житәкчеләреннән мөрәжәгатьләргә карау барышы турында кирәкле белешмәләргә соратып алырга;

б) билгеләнгән тәртиптә мөрәжәгатьләрне карау торышын чагылдыручы материаллар белән танышырга;

в) мөрәжәгатьләрне карау барышында ачыкланган житешсезлекләрне бетерү буенча тиешле вазыйфаи затларга тәкъдимнәр кертергә.

6.5. Мөрәжәгатьләрне даими, әмма айга бер тапкырдан да ким булмаган контрольнең барышы турында район Башлыгына житкерелә.

6.6. Гражданнар мөрәжәгатьләренә йогынты ясый торган сәбәпләрне ачыклау һәм бетерү максатларында һәр ярты ел саен гомумиләштерелә һәм гражданнардан керткән мөрәжәгатьләргә анализ ясала. Күрсәтелгән анализда керткән, яңадан каралган һәм каралган язма мөрәжәгатьләрнең, электрон документ формасында мөрәжәгатьләрнең саны, гражданнарны кабул итү урыннары, көннәре һәм сәгатьләре, шәхси кабул итүдә кабул ителгән гражданнар саны, гражданнарны шәхси кабул итү һәм шәхси кабул итү буенча вәкаләтле затлар турында, мөрәжәгатьләр тематикасы турында, мөрәжәгатьләрне карау нәтижәләре буенча кабул ителгән чаралар, шул исәптән кабул ителгән норматив-хокукий һәм башка актлар турында мәгълүмат булырга тиеш (булганда).

6.7. Мөрәжәгатьләр белән эшләнүнең торышы(гражданнардан керткән мөрәжәгатьләргә анализ) шулай ук район Башлыгы эшчәнлегенә турында еллык хисапларда чагыла һәм мәжбүри тәртиптә Интернет челтәрендә Балык Бистәсе муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча урнаштырыла: <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru> һәм кушымта итеп бирелә торган формалар буенча (№3, 4 кушымталар).

6.8. Аналитик эш Совет аппаратының барлык бүлекчәләре белән тыгыз элемтәдә алып барыла. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карый торган белгечләр, тематик язмалар, башка аналитик материаллар язу өчен, үзләренә беркетелгән өлкә буенча материалларны (мөрәжәгатьләрнең, җавапларның күчермәләрен) даими рәвештә сайлап алып баралар, аналитик материаллар төзү өчен кирәкле мәгълүматны үз вакытында эзерлиләр.

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе
муниципаль районы Советы аппаратында
гражданның мөрәҗәгатьләрен карау буенча эш
тәртібенә 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль районы
Башлыгына

ГРАЖДАННЫҢ "КАЙНАР ЛИНИЯ" ТЕЛЕФОНЫНА МӨРӘЖӘГАТЕ»

Кайнар линия " буенча алынды» _____ 20 _____ мин

Гражданның «кайнар линия " телефонына кәргән мөрәҗәгате турында хәбәр
итәм.

Фамилия _____

Исем _____

Әтисе (булганда) _____

Телефон номеры _____

Почта адресы _____

Мөрәҗәгатьнең

эчтәлегә

Җаваплы хезмәткәр _____ (_____)

(имза, дата) расшифровка имза

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе
муниципаль районы Советы аппаратында
гражданның мөрәҗәгатьләрен карау буенча эш
тәртібенә 2 нче кушымта

Балык Бистәсе муниципаль районы
Адресы: шәһәр Балык бистәсе, Ленин ур., 48

ГРАЖДАННАРНЫ ШӘХСИ КАБУЛ ИТҮ КАРТАСЫ

№ _____ Кабул итү датасы, 2019 ел.

Фамилия _____
Исем _____

Атасының исеме _____
Эш урыны, вазыйфасы _____

Мөрәҗәгать _____ итүченең
адресы _____

Элемтә өчен телефон _____
Гаризаның эчтәлегә _____

Житәкченең фамилиясе, кабул итү алып баручы :
Гаризаларны карау нәтиҗәләре _____

Үтәләше турында билгә _____

Контрольдөн
төшерелде

Дата

имза

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе
муниципаль районы Советы аппаратында
гражданнар мөрәжәгатъләрен карау буенча эш
тәртибенә 3 нче кушымта

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Советы
аппаратында
гражданнар мөрәжәгатъләре белән эш турында
СТАТИСТИК МӘГЪЛҮМАТЛАР

Мәгълүмат исеме	Цифрлы мәгълүматлар	
	_____ ел	_____ ел
Барлыгы мөрәжәгатъләр килде (хат, шәхси кабул итү, электрон мөрәжәгатъләр)		
шул исәптән электрон мөрәжәгатъләр (Интернет, электрон почта)		
Шул исәптән шәхси кабул итүдә кабул ителде:		
Район Башлыгы тарафыннан		
район Башлыгы урынбасары		
Совет аппараты житәкчесе		
Коррупциягә каршы көрәш буенча район Башлыгы ярдәмчесе		
Контрольгә алынды		
Уңай хәл ителде		
Урынга чыгу белән тикшерелде		

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы
Советы аппаратында гражданнар мөрәҗәгатъләрен карау
буенча эш тәртібенә 4 нче кушымта

Татарстан Республикасы гражданнар Балык Бистәсе муниципаль районы Советы аппаратында
мөрәҗәгатъләре белән эшләү торышы турында
МӘГЪЛҮМАТ

Мөрәҗәгатьләр алучы адресат	Мөрәҗәгатьләр саны			Карау нәтиҗәләре										Сораулар буенча мөрәҗәгатьләр килде															
	барлыгы	язма	телдән	анлату	канәгать	баш тарту	карау стадиясендә	санәгать	төзәлеш	аросанәгать комплексы	транспорт	элефта	финанс һәм банк эшчәнлегө	мәгариф, ф.ф.н һәм мәдәният	саламәтлек саклау	хакимият органнары эшләре һәм жирле үзләре органнары	Эчке эшләр органнары эшләре	суд, прокуратура, юстиция органнары эшләре	сәүдә, җәмәгать туکلаныуы, көнкрүреш хезмәте күрсәтү	коммуналь хужалык	социаль яклау, социаль тәэмин	торак	лин	хезмәт хакын түләү	хезмәт һәм маштуллык	төрле	барлыгы		

Вазифа атамасы

(имза) (имзаны киңәйтү)